ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

Кафедра публічного адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор ННІМВСН

_____
А.М.Грись

"27" серпня 2021 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Публічного адміністрування
Протокол № 1 від "26" серпня 2021 р.
Завідувач кафедри

_____
І.А. Семенець-Орлова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТИКА ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ»

спеціальності: **281 Публічне управління та адміністрування**
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня **бакалавр**
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: **281 Публічне управління та адміністрування**
(шифр і назва освітньої програми)

Київ МАУП 2021

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:
Кузьменко Г.О., доктор філософії з права, доцент кафедри публічного адміністрування

Викладач:
Кузьменко Г.О., доктор філософії з права, доцент кафедри публічного адміністрування

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування
(протокол №1 від "26" серпня 2021 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук
(протокол №1 від "27" серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____ Семенець-Орлова І.А.
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 281 Публічне управління та адміністрування)
(назва освітньої програми)

25.08.2021 р.

Керівник освітньої програми _____ Пивоваров К. В.
(підпис) (ПІБ)

Робочу програму перевірено
25.08.2021 р.

_____ Гуменчук А.В.
(підпис) (ПІБ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«**Етика державного службовця**»		
Курс	1	1
Семестр	1	1
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	50	6
Модульний контроль		-
Семестровий контроль		-
Самостійна робота	70	114
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Статус дисципліни: *обов'язкова*

3. Мета та завдання навчальної дисципліни. Залучення до фундаментальних професійних моральних цінностей, перетворення їх у стійкі переконання і мотиви поведінки, пробудження почуття відповідальності за самовдосконалення, формування уміння орієнтуватися у світі людських відносин і з позицій гуманізму. Формування моральної свідомості майбутніх державних службовців.

4. Компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення курсу здобувачі повинні мати:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність працювати в команді.

Здатність планувати та управляти часом.

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

Здатність використовувати систему електронного документообігу.

Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

Здатність впроваджувати інноваційні технології.

Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

5. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№	Курс 1 Семестр 1 Всього годин у семестрі 120 Теми	Кількість годин, з них:					
		лекції	семінарські заняття	практ. Лаб. Зан. (ПЗ, ЛЗ)	інд. конс. роб. (ІКС)	сам. роб. студ. (СРС)	Приміт-ка
1	Професійна етика: специфі-ка, проблематика, місце в си-стемі етичного знання	5	3			11	СР
2	Місія, основні принципи та норми етики державного службовця	5	3			11	КР
3	Особливість державного службовця: професійно-ети-чні аспекти	5	3			11	СР
4	Етичні засади відносин державних службовців і громадян	5	3			11	СР

5	Конфлікти інтересів на державній службі: етичні аспекти	5	3			11	СР
6	Інституційні механізми підтримки етики державного службовця	4	1			15	СР
	Всього годин: 120	34	16			70	

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Курс 1 Семестр 1 Всього годин у семестрі 120 Теми	Кількість годин, з них:					
		лекції	семінарські заняття	практ. Лаб. Зан. (ПЗ, ЛЗ)	інд. конс. роб. (ІКС)	сам. роб. студ. (СРС)	Приміт-ка
1	Професійна етика: специфіка, проблематика, місце в системі етичного знання	2				19	
2	Місія, основні принципи та норми етики державного службовця					19	КР
3	Особливість державного службовця: професійно-етичні аспекти	2				19	СР
4	Етичні засади відносин державних службовців і громадян					19	СР
5	Конфлікти інтересів на державній службі: етичні аспекти					19	
6	Інституційні механізми підтримки етики державного службовця	2				19	СР
	Всього годин: 120	6				114	

Форми контролю: усне опитування – У
контрольні роботи – КР
перевірка конспектів – ПК
перевірка завдань для самостійної роботи – СР
реферат

6. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Професійна етика: специфіка, проблематика, місце в системі

етичного знання.

Професійна етика державних службовців. Основні, визначальні категорії професійної етики – професійна честь і професійний обов'язок. Професійна етика зі своїм кодексом офіційних і неофіційних принципів визначає засади взаємовідносин державних службовців із громадянами, суспільством і державою, прийняття рішень, а також ставлення службовця до самого себе як до суб'єкта громади, що виконує особливі соціально значущі професійні обов'язки. Норми законодавства про правила професійної етики публічної служби та запобігання конфлікту інтересів.

Література: [9; 2; 5; 4; 20; 25]

Тема 2. Місія, основні принципи та норми етики державного службовця.

Кодифіковані правила поведінки управлінців. Основні принципи та норми підвищення рівня правової освіти і правоохоронних аспектів. Етичні норми, що регулюють моральне середовище при виконанні професійних обов'язків, надаючи або обмежуючи можливість ініціативи та забезпечують відкритість і прозорість діяльності державного службовця. Принципи поведінки управлінців, що охоплюють законність, дбайливість, ефективність та ощадливість, прозорість, конфіденційність та вміння поводитися з інформацією, персональну відповідальність та незалежність суджень, чесність і послідовність у співпраці та професійне вдосконалення.

Література: [1; 10; 30; 28; 34]

Тема 3. Особливість державного службовця: професійно-етичні аспекти.

Професійне призначення управлінців. Засади професійної етики службовців і специфіки їх регулювання. Призначення державного службовця та очікувані якості службовця.

Література: [3; 6; 8; 15; 17; 23]

Тема 4. Етичні засади відносин державних службовців і громадян.

Моральні норми універсальні в регулюванні суспільних відносин. Державна служба нерозривно пов'язана з моральністю, етикою, моральним виглядом державного службовця.

Література: [7; 12; 14; 18; 24; 26; 35]

Тема 5. Конфлікти інтересів на державній службі: етичні аспекти.

Законодавство про правила професійної етики публічної служби та запобігання конфлікту інтересів публічних службовців, стандарти поведінки службовців, яких очікують громадяни при отриманні адміністративних послуг. Заходи щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів службовця та представників громади.

Література: [16; 21; 27; 29; 31; 36; 37]

Тема 6. Інституційні механізми підтримки етики державного службовця.

Підтримка адміністративної етики може здійснюватися на організаційному рівні – через інституційні впливи, та на особистісному рівні – через моральнісну саморегуляцію державних службовців.

Література: [13; 11; 19; 22; 32; 33]

7. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	4	4
Відвідування семінарських занять	1	1	1	4	4
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	1	10	4	40
Робота на практичному занятті	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом	-		43	-	98
Максимальна кількість балів:					171
171:100=1,71. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х:1,71 = загальна кількість балів.					-

7.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

1. Мораль у житті людини.
2. Свобода і сваволя.
3. Свобода і відповідальність.
4. Чеснота і вада.
5. Основні форми ділового спілкування, їх особливості.

6. Етика керівника. Культ морального клімату в установі.
7. Імідж ділової людини.
8. Психологія ділового та неформального спілкування.
9. Діловий етикет сучасної Європи.
10. Глобалізаційні підходи до створення стандартів європейського етикету.
11. Діловий етикет країн Сходу.
12. Засоби між культурної комунікації. Формальні та неформальні етичні норми.
13. Норми міжнародного права про діловий етикет.
14. Українські традиції і етикет.
15. Український застільний етикет.
16. Історія українського ділового стилю.
17. Дипломатичний етикет і українські традиції.
18. Іван Франко про традиції та етикет в українській політиці.
19. Михайло Драгоманов про риси українського урядовця.
20. Історія українського етикету.
21. Європейські норми ділового етикету.
22. Мораль і етикет: українська практика.
23. Історія українського ділового етикету.
24. Дипломатичний етикет і українські традиції.
25. Культура, етика й мораль у державному управлінні.
26. Конфлікт інтересів у колективі органу управління.
27. Етична інфраструктура державного управління в Україні.
28. Принцип відповідальності в кодексах етичності європейських країн.
29. Принципи психології в державному управлінні і «новий публічний менеджмент».
30. Комунікативна етика і сучасне державне управління.

7.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань:

– Із вибором однієї правильної відповіді;
– На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
– Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам’яті;
– Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам’яті;
– Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

- виконання тестових завдань – максимум 25 балів.

7.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

7.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю.

1. Яка роль етики державних службовців в формуванні демократичної держави та ефективного державного управління?
2. В чому виявляються особливості етики державної служби та етики державного службовця?
3. Що є професійним призначення державних службовців? Чому?
4. В чому виявляється професійний егоїзм державних службовців?
5. Назвіть основні принципи етики державного службовця.
6. Якими якостями має володіти державний службовець задля найкращої реалізації свого професійного призначення?
7. Якими є основні етичні стандарти поведінки державного службовця України?
8. Яким чином співвідносяться професіоналізм та моральність?
9. Розкрийте основний зміст явища професійної відповідальності?
10. Якими є основні етичні засади відносин державних службовців і громадян?
11. Опишіть основні принципи спілкування державних службовців з громадянами.
12. Назвіть фактори, що визначають рівень довіри громадян до влади.
13. Дайте визначення конфлікту інтересів на державній службі.
14. Поясніть особливості реального, потенційного та уявного конфліктів інтересів.
15. Які основні засоби врегулювання конфлікту інтересів на державній службі Ви знаєте?
16. Які функції має виконувати етичний кодекс державних службовців?
17. Які вимоги, перш за все, мають, на Вашу думку, фіксуватися в етичних кодексах організацій?
18. Які механізми контролю за виконанням етичного кодексу є, на Ваш погляд, найбільш дієвими і ефективними? Обґрунтуйте свою позицію.
19. Назвіть та опишіть елементи етичної інфраструктури державної служби.
20. Розкрити та порівняти особливості розуміння понять професійна етика й управлінська етика України та будь якої європейської країни (на вибір).
21. Порівняльна характеристика кодексів етичності України та арабських держав.
22. Український діловий етикет та нормативна база до нього.
23. Характеристика дефініцій відповідальність та обов’язок в державній службі та місцевому самоврядуванні.
24. Як співвідносяться на практиці поняття честь, гідність і мораль? Співставте відомі теорії.
25. Яким чином запровадити в установах України норми справедливість і толерантність?
26. Демократичний та авторитарний стилі управління. Характеристика особливостей.

27. Стилі управління в історії України.

28. Мораль і політика: аналіз європейської моделі управління.

29. Моральні якості особистості державного управлінця та професійний обов'язок.

30. Професіоналізм і мораль в державному управлінні.

31. Співвідношення професіоналізму і моралі у спілкуванні керівника і підлеглого.

32. Специфіки відкритості і прозорості у відносинах управлінців і громадян.

33. Мета, завдання та доцільність професійного етичного росту управлінця.

34. Специфіка моральних норм які регулюють взаємовідносини всередині професійних колективів.

7.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	**Кількість балів**
Відмінно	100-90
Дуже добре Добре	82-89 75-81
Задовільно Достатньо	69-74 60-68
Незадовільно	0-59

8. Рекомендовані джерела

1. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: Монографія. – Х.: Право, 2005. – С. 172-196.

2. Василевська Т.Е. Етика в державному управлінні: Опорний конспект з дистанційного курсу. – К.: Вид-во НАДУ, 2004.

3. Василевська Т.Е. Професійно-етичні кодекси в системі державної служби // Актуальні проблеми держ. Упр.: Зб. Наук. Пр. ОРІДУ НАДУ. – Вип. 3 (23). – О.: ОРІДУ НАДУ, 2005. – С. 211-221.

4. Василевська Т.Е. Конфлікт інтересів як проблема етики державного службовця // вісник НАДУ. – 2007. – № 3.

5. Василевська Т.Е. Особистісні виміри етики державного службовця: монографія \\ За ред. В. Голубь, Н. Грицяк, О. Левицької. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. – 336с.

6. Василевська Т.Е. Етика в державному управлінні: Опорний конспект з дистанційного курсу. – К.: Вид-во НАДУ, 2004.

7. Гриценко С.П. Етика ділового спілкування. – Київ, 2005.

8. Гук О.І. Етика ділового спілкування: Навч. посібник. – Львів: ЛРІДУ НАДУ,

2006. – 112 с.

9. Гук О.І., Бундз В.П. Етика та культура ділового спілкування: Навчальний посібник. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2008. – 124 с.

10. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: Навч. посібник / За заг. ред. Нижник Н.Р., Олуйко В.М. – Л.,2002. – С.133-192.

11. Державне управління в умовах інтеграції України в Європейський Союз: Матеріали наук.-практ.конф. / За заг. ред. В.І.Лугового, В.М.Князєва. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 392 с.

12. Джонсон Д.В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Пер. з англ. В. Хомика. – К: Видавничий дім КМ Академія, 2003. – 288 с.

13. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: Навч. посібник/ За заг. ред. Нижник Н.Р., Олуйко В.М. – Л., 2002. – С. 133-192.

14. Дороніна М.С. Культура спілкування ділових людей: Посіб. для студ. гуманітарних факультетів викладання навчальних закладів. – К.: Видавничий дім КМ Академія, 1998. – 192с.

15. Загальні правила поведінки державного службовця. – К.: Науковий світ, 2000. – 24 с.

16. Загальні правила поведінки державного службовця [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1089-10 – Назва з екрану.

17. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.

18. Концепція адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу, затв. Указом Президента України від 5 березня 2004 р. // Урядовий кур'єр. – 2004. – 17 березня.

19. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування. – Суми: Університетська книга, 2002.

20. Ліпенцев А. Формування етики державної служби України // Вісник УАДУ, 1997. – № 2. – С. 91-95.

21. Логунова М. Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності. – К.: Центр сприяння інституційного розвитку державної служби, 2006. – 196 с.

22. Нинюк М.А. Сутність етики державного службовця та проблеми її формування // Вісн. УАДУ, 1997. – № 3-4. – С. 44-50.

23. Нинюк М. Управлінські засади формування моральної культури державних службовців // Вісник УАДУ при Президентові України, 2000. – №4. – С.316-328.

24. Неумивайченко Н. Правила поведінки державних службовців: практичні питання // Право України, 2001. – № 2.

25. Палеха І.Ю. Ділова етика. Навч.-метод. посіб. – К., 2000. – 350с.

26. Пашко Л. Мистецтво говорити та слухати або мистецтво управлінського спілкування // Вісник УАДУ, 2000. – №4. – С. 175-188.

27. Пірен М.І. Конфлікти в системі політико-управлінської діяльності. – К.: Вид-во НАДУ, 2003. – С. 81-124, 143-195

28. Професійна державна служба: що зроблено і що далі?: Доп. про основні результати діяльності у 2004р. – К.: Головдержслужба України, 2004. – 19 с.

29. Пірен М.І. Конфлікти в системі політико-управлінської діяльності. – К.: Вид-во НАДУ, 2003. – 240 с.

30. Про правила етичної поведінки: Закон України від 17.05.2012 № 4722-VI // Офіційний вісник України від 22.06.2012. - 2012 р. - № 45. - С. 82, Ст. 1739.

31. Професійна етика державних службовців: круглий стіл II // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – С.409-462.

32. Рудакевич М.І. Етика державної служби. Зарубіжний досвід. – К., 2002. – 110 с.

33. Рудакевич М.І. Етика державного службовця. – К.: Вид. НАДУ,2003. – 360с.

34. Рудакевич М.І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління: Монографія. – Тернопіль.: Астон, 2007. – 430с.

35. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – Львів,2001. – 223с.

36. Рубцов В.П. Етика політиків і службовців (підходи до кодифікації). – К.: Ін-т місц. Демократії, 2001. – 56с.

37. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування. – К.: Лібра, 2003. – 416 с.